

УДК 336.22

ДОМІНУЮЧІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОНАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

С. В. Надал

Тернопільська міська рада

Н. Я. Спасів

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: vladnat@gmail.com*

Домінантою та беззаперечною рисою бюджетної децентралізації є максимальне забезпечення фінансової незалежності та самодостатності регіонів через призму розмежування повноважень, функцій, відповідальності і ресурсів, основу яких складають доходи місцевих бюджетів.

Формування доходів місцевих бюджетів із урахуванням інтересів територіальної громади та спроможності адміністративно-територіальної одиниці є підвалиною економічного та соціального розвитку певної території, а, отже, і країни в цілому.

Загальновідомо, що виконання доходів значною мірою залежить від реальності встановлених планових показників, законодавчо визначеного розмежування податків та інших платежів між державними і місцевими бюджетами, головним критерієм чого є стабільність надходження, економічна ефективність розподілу після адміністрування та соціальний і фінансовий ефект внаслідок перерозподілу.

Враховуючи вищезазначене, розглянемо особливості виконання доходів бюджету м. Тернополя в розрізі загального та спеціального фондів (табл. 1). Відповідно, за загальним фондом у 2016 р. спостерігається незначне перевиконання бюджету м. Тернополя із показником 101,2% порівняно із показниками 2015 р., натомість по спеціальному фонду це перевиконання є вагомим на 31,5% у 2016 р. порівняно із 2015 р. В цілому, бюджет м. Тернополя за доходами виконано на 102,3%, що беззаперечно дозволяє констатувати про перевиконання запланованих показників доходів бюджету м. Тернополя, а це, в свою чергу, переконливо свідчить про позитивні наслідки бюджетної децентралізації в контексті набуття органами місцевого самоврядування фінансової самостійності, що створює можливості для додаткового розвитку м. Тернополя та забезпечення добробуту його мешканців.

Таблиця 1

Стан виконання бюджету м. Тернополя за загальним та спеціальним фондом упродовж 2015-2016 рр. (млн. грн.) [6]

Доходи	Факт 2015 р.	План 2016 р.	Факт 2016 р.	Відхилення 2016 р. від 2015 р. (+, -)	Виконання (%)
Усього доходів бюджету м. Тернополя, млн. грн. в т.ч.	1301,2	1690,8	1729,6	+428,4	102,3
- загальний фонд	1228,1	1630,3	1649,9	+421,8	101,2
- спеціальний фонд	73,1	60,6	79,6	+6,5	131,5

Оцінка доходів місцевих бюджетів та бюджету м. Тернополя після двох років запровадження децентралізації дозволяє визнати останню як прорив у місцевому самоврядуванні, оскільки місцеві бюджети наростили дохідну базу, оптимізували видаткову частину, що створило умови для набуття повної фінансової самостійності органами місцевого самоврядування та розвитку кожної територіальної громади і територіальної громади м. Тернополя, зокрема.

На наше переконання, подальші кроки на шляху децентралізації не повинні знищити здобутки двох років її впровадження, що ілюструють Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», Закон України №1791 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році», Закон України №1795 «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо підтримки літакобудівної галузі», Закон України №1797 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні», Закони України №1789 та №1794 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України», а навпаки, закріпити дані досягнення та здійснювати реформування з метою нарощування доходів місцевих бюджетів, і бюджету м. Тернополя зокрема, шляхом:

- зарахування у повному обсязі надходжень податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів;

- запровадження прозорих процедур щодо отримання коштів на здійснення регіональних інвестиційних програм і проектів за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку та забезпечення контролю за даним процесом з боку територіальної громади;

- посилення контролю за об'єктами нарахування податку на нерухоме майно;

- не допущення відміни певних субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, і тим самим перекладання фінансового тягаря на органи місцевого самоврядування, які не мають адекватних фінансових можливостей;

- створення реальних фінансових стимулів щодо об'єднання територіальних громад із метою збільшення фінансової самодостатності регіонів;

- забезпечення підготовки кваліфікованих кадрів для реалізації програми бюджетної та фінансової децентралізації.

Реальне втілення перелічених заходів уможливить розширення дохідної частини місцевих бюджетів, дозволить нейтралізувати негативні тенденції прийнятих законодавчих актів, не допустивши зведення досягнень двох років бюджетної децентралізації до вибіркового реформ з міркувань політичної доцільності.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація – одна з найбільш прогресуючих реформ: Національна Рада реформ представила звіт за 9 місяців 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/3599>.
2. Місцеві бюджети 404 об'єднаних територіальних громад. 2016 рік: фінансово-аналітичні матеріали [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Monitoring_OTG.pdf.
3. Спасів Н.Я. Доходи місцевих бюджетів у контексті децентралізації в Україні /Н.Я. Спасів, С.В. Надал/. Вісник Тернопільського національного економічного університету. Тернопіль: ТНЕУ– 2016. – №2. – С. 102–112.
4. Спасів Н.Я. Релевантність вітчизняної бюджетної децентралізації умовам сучасності /Н.Я. Спасів, С.В. Надал/. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Національні особливості та світові тенденції управління та адміністрування на макро-, мезо- і мікрорівнях економіки» (Дніпропетровськ, 12-13 квітня 2016 р.). – Дніпропетровськ: Придніпровська державна академія будівництва та архітектури. – 2016. – С. 102-104.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу із <http://www.ukrstat.gov.ua>,
6. Офіційний сайт Тернопільської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу із <http://www.rada.te.ua>

УДК 336. 011

ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ЯК ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Ю. В. Неміш

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: julijnemich@ukr.net*

Важливу роль у досягненні сталого розвитку регіонів України відіграє доступність базових фінансових послуг для населення. Інвестиційна привабливість регіонів здійснюється на основі характеристики системи показників, а саме які відображають виробничо-ресурсний потенціал, матеріальний, трудовий, фінансовий, науково-технічний. У зв'язку з цим активізується питання оцінки фінансової складової інвестиційної привабливості регіонів, що є важливим для бізнесу, банківських установ та населення, для забезпечення надання довгострокових позик, спектру фінансових послуг та збалансованості фінансових потоків.

Фінансова інклюзивність має не лише фінансову, але й соціальну спрямованість, коли частина населення через «фінансову виключність» фактично позбавлена можливостей для саморозвитку та забезпечення належної якості життя[1, с. 33]. В цьому контексті можливо виокремити детермінанти фінансової інклюзивності, а саме групи населення, не охоплені фінансовими послугами, за територіальною, віковою ознаками, рівнем освіти та іншим